

Meldcode en stappenplan

Het Leefhuis werkt met de verplichte meldcode voor het melden van huiselijk Geweld, kindermishandeling en seksueel misbruik. Signalen worden door ons doorgegeven aan veilig thuis en besproken in het zorgteam. In dit protocol kunt u lezen hoe signalen in kaart worden gebracht en hoe er een afweging gemaakt wordt of de signalen meldingswaardig zijn.

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/meldcode>

MELDCODE HUISELIJK GEWELD
EN KINDERMISHANDELING

- 1

Signalen in kaart brengen
- 2

Overleg met de gedragswetenschapper
- 3

Gesprek met de cliënt
- 4

Wegen
- 5

Beslissen

a. Is er vermoeden van geweld?
 b. Is er acute of structurele onveiligheid?
 c. Kan je hulp organiseren?
 d. Is er acceptatie van hulp?
 e. Is het veiliger?

➔

Melden bij Veilig Thuis én hulpverleners

DOORLOOP DE STAPPEN AAN DE HAND VAN HET AFWEGINGSKADER VOOR PEDAGOGEN, PSYCHOLOGEN, (PSYCHO)THERAPEUTEN, SOCIAAL WERKERS EN JE UGD- EN GEZINSPROFESSIONALS. HET AFWEGINGSKADER VIND JE OP RIJKSOVERHEID.NL, TOOLKIT MELDCODE.

DE MELDCODE KAN NA ELKE STAP AFGESLOTEN WORDEN. LEG DIT ALTIJD MET ONDERBOUWING VAST IN HET DOSSIER.

De Rijksoverheid spreekt vaak van Geweld in Afankelijkheidsrelaties. Dit is een verzamelnaam voor geweld wat plaatsvindt in een relatie waar de een afhankelijk is van een ander. Dit is bij kindermishandeling, huiselijk geweld, oudermishandeling, seksueel geweld en uitbuiting het geval.

De vijf stappen meldcode

1. Signalen in kaart brengen
2. Overleg met een professional
3. Ga in gesprek met de ouder of het kind
4. Wegen
 1. Er er vermoeden van geweld?
 2. Is er acute of structurele onveiligheid?
 3. Kan je hulp organiseren?
 4. Is er acceptatie van hulp?
 5. Is er veiliger?
5. Beslissen

Aanvulling vijfstappen meldcode:

1. *Voor het in kaart brengen van de signalen kunnen de signalenkaarten van Kadera gebruikt worden: <https://signalenkaart.nl>. Hier kun je de signalen per leeftijdscategorie opzoeken en vergelijken met de ingebrachte situatie.*” U kunt deze signalenkaart ook gebruiken om middels de meldcode te werken. Als u de signalen aanvinkt die van toepassing zijn op de situatie, worden deze verzameld in een formulier dat u kunt opslaan als PDF dat later nog aangevuld kan worden. In dit formulier staan ook de volgende stappen van de meldcode vernoemd en ruimte om de uitkomsten van deze stappen te registreren. Kijk voor meer informatie over de meldcode en tools om deze te gebruiken op: www.meldcode.nl.”

Meld signalen van onveiligheid altijd bij de teamleider/manager.

2. *Na het overleggen met een professional kan er een check gedaan worden door het invoeren van de volledige naam van de deelnemer bij de verwijsindex. Hiervoor dienen ouders toestemming te geven! Deze toestemming zet je in de memo met de datum en het tijdstip. Voor informatie over de verwijsindex zie: <https://www.augeo.nl/~media/Files/Bibliotheek/Factsheet-verwijsindex.ashx> voor een aanmelding binnen de verwijsindex zie: <https://www.verwijsindex.nl/login.php>*
3. **Belangrijk!** *Infomeer ouders/deelnemers (wanneer dit mogelijk is) altijd volledig bij stap 3. Zorg dat je een transparante houding aanneemt en ouders meeneemt in wat er geobserveerd en gesignaleerd is. Deel de zorgen die spelen.*

Bij alle stappen van de meldcode geldt dat de hulpverlener van Sterk Huis acties uitvoert in overleg in afstemming met de gedragswetenschapper.

STAPPENPLAN MELDCODE HUISELIJK GEWELD EN KINDERMISHANDELING

TOELICHTING

TIPS

1
Signalen in kaart brengen

Signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling (geweld in afhankelijkheidsrelaties)

JA

NEE

Overleg altijd intern met de gedragswetenschapper. Vraag daarnaast advies bij Veilig Thuis.

NEEM DIRECT CONTACT OP MET POLITIE! EN MELD BIJ VEILIG THUIS

2
Overleg met de gedragswetenschapper

3
Gesprek met de cliënt

4
Wegen

5
Beslissen

GESPREK met cliënt, ouder(s) en/of kind

- Lag doet gesprek uit.
- Beschrijf feiten en waarnemingen.
- Moedig uit tot reageren.
- Besnoem waar je bang voor bent als de situatie blijft zoals deze is.
- Kijk naar reactie, interpretere daarna.
- Siel verduidelijgingsvragen.
- Vet gesprek samen, is de boodschap aangekomen?

GEEN GESPREK met cliënt, ouder(s) en/of kind als acute veiligheid van cliënt, ouder(s), kind of jezelf in het geding is. Maak melding bij Veilig Thuis.

Stap 1

Door de kindcheck op www.kindcheck.nl in kaart brengen betekent: beschrijf wat je ziet en hoort. Concreet en op basis van feiten. Breng naast de risicofactoren in kaart wat er goed gaat in relatie tot de zorgen.
Belangrijk: wees voorzichtig. Het zien van signalen hoeft nog niet te betekenen dat er ook werkelijk sprake is van huiselijk geweld of kindermishandeling.
Belangrijk: wijzen de signalen overduidelijk op een acuut onveiligheidsituatie? Neen dan direct contact op met de politie, nog voor stap 2!

• Bij dreiging van **eigenlaterd geweld** consult vragen voordat je handelt.
• **Objectief beschrijven**
Schrijf bijvoorbeeld: 'Stefan ziet wit, heeft wullen onder de ogen en gespannen trekken in zijn gezicht' in plaats van: 'Stefan ziet er slecht uit.'
• **Eigen deskundigheid staat voorop**
Ga altijd uit van jouw eigen deskundigheid. Vertrouw op je kennis, ervaring en intuïtie en neem je gevoel over de situatie serieus.
• **Gebruik en raadpleeg een risicotaxie instrument** (bijvoorbeeld de LIRK of Verwij Jonker)

Stap 2

Overleg altijd intern met de gedragswetenschapper. Samen met de gedragswetenschapper maak je een analyse aan de hand van de verzamelde informatie:
1. Waar zijn we bang voor op het moment dat de situatie blijft zoals deze is?
2. Waar hebben we nog geen duidelijkheid over en welke vragen moeten daar gesteld worden aan de cliënt? Vraag daarnaast advies bij Veilig Thuis.

• Toestemming van cliënt, ouder(s) en/of kind voor het verkrijgen van gegevens is nodig bij intern overleg.
• Toestemming om Veilig Thuis te bellen hoeft niet als het anoniem wordt voorgelgd. Daarnaast is toestemming bij melden echt gewenst, maar niet noodzakelijk.
• Vraag Veilig Thuis aan te sluiten bij een gesprek met ouders (informeer ouders). Dat kan helpen om een grens te trekken en zorgen gezamenlijk te uiten.

Stap 3

Prat met de cliënt of ouder(s) en/of kind om je zorgen te delen en verdere informatie te verzamelen. Indien wettelijk vraag je veilig Thuis aan te sluiten bij dit gesprek vanuit partnerschap en gezamenlijke verantwoordelijkheid. Bereid je goed voor en geef cliënt, ouder(s) en/of kind tijd en ruimte om te reageren. Wanneer de cliënt de zorg erkent kun je de cliënt motiveren of toe liden naar hulp.

Bedenk hoe je je gesprek introduceert.
• Vertel het doel van het gesprek.
• Zorg dat je je zorg helder en concreet kunt uitleggen.
• Sprek vanuit 'jouw' (ik denk, ik zie), maak de cliënt of ouder(s) geen verwijten. Rond het gesprek af met een samenvatting en check of de boodschap duidelijk is.
• Let op de reactie van de ouders en geef eventuele emoties de ruimte.

Stap 4

Signalen, advies en gesprek samen geven je veel informatie. Nu gaat het erom met die informatie te bepalen hoe ernstig de situatie is en wat er precies aan de hand is. Samen met je gedragswetenschapper maak je de weging of er voldoende of onvoldoende veiligheid is. Ook weeg je of er sprake is van structurele onveiligheid.

Let erop dat je zo objectief mogelijk beschrijft wat je hebt gezien en gehoord.

Stap 5

Het gaat om de bescherming van cliënt, ouder(s) en/of kind. Aan de hand van de verzamelde informatie beslis je: is melden noodzakelijk? (Is er sprake van acute of structurele onveiligheid dan melden) is hulp bieden organiseren ook mogelijk? Informeer de cliënt. Bied je zelf hulp wanneer er geen sprake is van acute of structurele onveiligheid? Volg dan de effecten en doe alomg melding alsde situatie niet verbetert.

• Bereid het gesprek met cliënt, ouder(s) en/of kind goed voor.
• Vertel cliënt, ouder(s) en/of kind dat je melding gaat doen.
• Leg uit wat Veilig Thuis is en doet.
• Meld in 'VR: Verwijndex Risicोजongeren.

Veilig Thuis 0800 2000
POLITIE 112 bij acute onveiligheid
0900 8844 in andere gevallen

De meldcode en bijbehorend stappenplan is ook terug te vinden op <https://www.sterkhuis.nl/wp-content/uploads/2019/03/Meldcodekaart-sterk-huis.pdf>

Afwegingskader

Heb ik op basis van de stappen 1 tot en met 3 van de meldcode een vermoeden van of is er sprake van huiselijk geweld en/ of kindermishandeling?

De professional vraagt zich na het doorlopen van de stappen 1, 2 en 3 af of het huiselijk geweld en/of kindermishandeling nog steeds gaande is of dat er nog steeds sprake is van een vermoeden daarvan. In alle stappen van de meldcode is het mogelijk deze af te sluiten. Ook is het op ieder moment mogelijk de meldcode opnieuw te starten. De professional legt de bevindingen vast in het dossier. Het model met de stappen van de meldcode en de daarin opgenomen afwegingsvragen impliceert een zekere volgordelijkheid. In de praktijk lopen deze stappen en de te maken afwegingen in hulpverleningsprocessen vaak door elkaar heen.

Heb ik een vermoeden van of is er sprake van acute of structurele onveiligheid?

Acute onveiligheid

Van acute onveiligheid is sprake als een persoon in direct fysiek gevaar verkeert en diens veiligheid de komende dagen niet gegarandeerd is. Hij of zij heeft direct bescherming nodig. Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling schat een professional allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in het geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak). Het kan ook gaan om het onnodig toedienen van medicijnen of het verrichten van onnodige (medische) zorg.

Vragen ter afweging

- Verkeert een van de betrokkenen in direct (levens)gevaar?
- Is er ernstig letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe?
- Is er sprake van mensenhandel (zoals uitbuiting of gedwongen prostitutie)?
- Is er sprake van het in gevaar brengen van kinderen en kwetsbare volwassenen als gevolg van excessief middelenmisbruik en/of een acute psychische crisis van de verantwoordelijke ouder/partner/verzorger?
- Is er een acute dreiging om zichzelf én een naaste (waaronder (ex-) partner, kinderen of een familielid) te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (ontvoering, familiedrama, eerwraak, huwelijksdwang, vrouwelijke genitale verminking)?

Voor eerwraak dient het gesprek met ouders overgeslagen te worden (hiervoor is een apart stappenplan te volgen, zie: <https://www.huiselijkgeweld.nl/publicaties/factsheets/2020/05/18/de-meldcode-bij-vermoedens-van-eergerelateerd-geweld>)

- Is er sprake van geweld of verwaarlozing leidend tot verminkingen,

handicaps of de dood bij een lid van het deelnemersysteem?

- Is er sprake van fysieke verwaarlozing die acuut de gezondheid bedreigt van zeer jonge kinderen, volwassenen met een beperking, ouderen of anderen in een zorgafhankelijke situatie?
- Is er sprake van een (herhaalde) suïcidepoging van een ouder van een minderjarig kind dat zorgafhankelijk van hem of haar is en is er geen andere verzorger voor het kind?
- Heeft de (mogelijke) pleger van het geweld direct toegang tot het slachtoffer, of is het slachtoffer in een zorgafhankelijke positie van de pleger?
- Is er sprake van recent gewelddadig gedrag zoals verwondingen die medische behandeling of medisch sporenonderzoek behoeven (bijvoorbeeld: poging tot wurging, bedreiging met een wapen, seksueel geweld/misbruik)?

Een jongetje van 3 jaar wil niet meer naar de kinderopvang. Het kind is samen met zijn moeder in behandeling bij een psycholoog/specialist infant mental health. In gesprek hierover met deze psycholoog vertelt de moeder van het jongetje dat hij zich niet meer wil laten verschonen. Hij heeft gezegd heeft dat een leidster in de kinderopvang hem 'au' aan zijn piemel heeft gedaan. Terwijl hij dit zegt huilt hij hard en is hij overstuurd. Moeder krijgt bij doorvragen geen duidelijkheid behalve dat hij deze uitspraak steeds herhaalt en naar zijn piemel wijst. Zij heeft dit aanhangig gemaakt bij de kinderopvang. Daar is gezegd dat hij mogelijk wat ruw is verschoond.

Een vrouw van 35 met een verstandelijke beperking gaat in het weekend bij haar vriend op bezoek die samen met zijn vader in een huis woont. De week erop vertelt ze dat ze in het weekeind seks heeft gehad met de vader van haar vriend. Dat moest van hem. Ze wist het niet zo goed en durfde geen nee te zeggen. Het was toch de vader van haar vriend.

Een specifieke vorm van acute onveiligheid is 'disclosure'. We spreken van 'disclosure' (ook wel onthulling genoemd) als slachtoffers, kinderen en/of volwassenen, uit zichzelf een professional om hulp vragen bij huiselijk geweld of kindermishandeling, of zich hierover uiten zonder hulp te vragen. Dit betekent veelal dat het slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden.

Vragen ter afweging

- Is er sprake van een uitspraak die wijst op een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling?
- Gaat het over een situatie in het verleden of over een actuele situatie? Is het kind of de zorgafhankelijke volwassene nu veilig?
- Is er een sprake van een acute noodzaak voor medische zorg en/of sporenonderzoek?
- Is er bij de minderjarige of een zorgafhankelijke volwassene sprake van bij het verhaal behorend gedrag dat wijst op een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling?

Een jongen van 9 jaar woont tijdelijk in een pleeggezin. Het doel van de plaatsing was een terugplaatsing naar huis. De jongen staat onder toezicht van een Gecertificeerde Instelling voor jeugdbescherming. De jongen vertelt aan zijn pleegmoeder dat zijn moeder hem slaat en schopt als hij thuis is. De pleegmoeder belt de pleegzorgbegeleider hierover.

Twee meisjes van 5 en 7 jaar verloren hun moeder een half jaar eerder plotseling aan een hartaanval. De zus van moeder en haar man vangen de kinderen op als hun vader aan het werk is. Het oudste meisje heeft hoofden buikpijnklachten. Op een gegeven moment vertelt ze aan haar tante dat ze met papa in bad moest en zijn pipi moest wassen. Haar tante vertelt dit de volgende dag aan een professional van het wijkteam als ze haar nichtjes naar school brengt.

Structurele onveiligheid

Bij structurele onveiligheid is er sprake van herhaling of het voortduren van een onveilige situatie of geweld. Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor het voortduren van onveiligheid (plegerschap of slachtofferschap) in de toekomst. Er kan sprake zijn van een patroon van herhaald geweld, maar ook van permanente tekortkomingen in de geestelijke en/of lichamelijke verzorging van zorgafhankelijke kinderen en/of volwassenen. Structurele onveiligheid heeft schadelijke gevolgen door de herhaling van de feiten, de voortdurende dreiging en (emotionele) onveiligheid.

Ben ik in staat effectieve (passende) hulp te bieden of organiseren?

Binnen de mogelijkheden van het beroep, de eigen kennis en/ of deskundigheid, de organisatie waar hij werkt en persoonlijke omstandigheden weegt de professional of hij zichzelf voldoende in staat acht op dat moment te handelen naar de onveilige situatie of de vermoedens daarvan. Het is belangrijk na de melding in gezamenlijk overleg met Veilig Thuis te kijken welke hulp nodig is en wie wat kan bieden.

Vragen ter afweging

- Heeft de professional de mogelijkheid indien nodig het slachtoffer in veiligheid te brengen?
- Zijn er duidelijke afspraken over de veiligheid met het deelnemersysteem en de betrokken professionals te maken?
- Is er voldoende zicht op onveilige gebeurtenissen in het verleden?
- Voelt de professional zich voldoende deskundig en bekwaam om veiligheid te bewerkstelligen, al dan niet in samenwerking met anderen?
- Kan de professional de eventuele spanning die bij de situatie komt kijken hanteren?

Werken de betrokkenen mee aan de geboden of georganiseerde hulp?

De professional schat in en monitort of zijn inzet tot beweging bij de betrokkenen leidt. En of hij in afstemming met andere betrokken professionals aan de slag kan.

Vragen ter afweging

- Zijn de betrokkenen, alle leden van het deelnemersysteem en het bredere netwerk van (informele) steunfiguren, bereid en in staat de voorgestelde hulp direct aan te gaan?
- Hebben alle betrokkenen en de betrokken professionals de focus op het stoppen van geweld en een (duurzaam) herstel van de veiligheid?
- Wordt er door alle betrokkenen gewerkt aan het herstel van directe veiligheid en het wegnemen van de oorzaken van het geweld?
- Is de hulp gericht op het versterken van de veerkracht en het herstel van
- De schade die is veroorzaakt door (de dreiging van) huiselijk geweld of kindermishandeling bij de betrokkene(n)?
- Er is sprake van een gezamenlijke analyse en een risicogestuurd zorg- en herstelplan met doelen en evaluatiemomenten? Is dit plan op maat gemaakt met alle betrokkenen van het gezin of huishouden, waarbij de doelen van begeleiding en/of hulpverlening helder zijn gesteld?
- Indien meerdere professionals betrokken zijn: zijn er voor iedereen bekende afspraken over samenwerking en casusregie op de veiligheid en de (en multidisciplinaire) hulpverlening?

Leidt deze hulp tot duurzame veiligheid?

Een professional die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling weegt telkens af of de onveiligheid daadwerkelijk stopt of zich herhaalt, ondanks de aanwezigheid van een veiligheidsplan en zorg/herstelplan.

Vragen ter afweging

Stopt het geweld niet binnen de verwachte termijn?

Is de problematiek (nog) ernstiger dan verwacht?

Worden de gestelde doelen niet behaald binnen de verwachte termijn?

Loopt de uitvoering van het veiligheids- en/of hulpverleningsplan vast?

Is er specifieke expertise nodig?

Een jongen van 17,5 jaar woont met zijn moeder en broer in een noodvoorziening. Zijn ouders zijn gescheiden nadat zijn moeder door een gokverslaving al haar geld en ook haar woning is kwijtgeraakt. Zijn vader woont elders. De jongen heeft suïcidale klachten en vertelt aan de hulpverlener dat hij seksueel misbruikt wordt door zijn broer. Hij wordt met spoed elders geplaatst. Daar gaat het echter alleen maar slechter met hem, hij wil terug naar zijn moeder. Dit gebeurt ook na enkele weken. Enkele weken later vertelt de jongen aan de hulpverlener opnieuw over een seksueel incident met zijn broer.

Alle stappen die gezet worden van 1 tot en met 5 dienen in de memo toegevoegd te worden. Ook als er besloten wordt om geen melding te maken. Zorg dat je een uitgebreid verslag maakt van de signalen en acties die hierop gezet zijn.